

U S T A N O V A D R .

1996-2021

FUNDACIJA

Š I F T A R J E V A

25 LET

Spoštovani in dragi sodelovci, podporniki in prijatelji,
spoštovane tovarišice in tovariši,

**USTANOVA DR. ŠIFTARJEVA FUNDACIJA IN
ZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV ZA VREDNOTE NOB SLOVENIJE
KOORDINACIJSKI ODBOR ŽRTEV VOJNEGA NASILJA**

vas vabimo
na otvoritev razstave del akademskega slikarja in grafija

LOJZETA LOGARJA
in na
na svečano zasaditev

**MOČVIRSKEGA HRASTA
V SPOMIN NA NA TABORIŠČE RENICCI (ITALIJA)**

Hrast bodo zasadili sinovi preživelih taboriščnikov:
Janez Maršič, Marko Kožuh in Jani Alič.

Razstavo bo odprl mag. Franc Obal, umetnostni zgodovinar.

Častna gosta Marijan Križman, predsednik ZNB in
Fabio Vallon, pokrajinski predsednik tržaškega odbora VZPI-ANPI

**Prireditev bo v Vrtnu spominov in tovarištva,
Petanjci
v torek, 26. oktobra 2021, ob 10.30. uri.**

KONCETRACIJSKO TABORIŠČE RENICCI

»Campo di contrentamento internati civili di Renicci N-97«

Taborišče so zgradili v kraju Motina v občini Anghiari v hrastovem gozdičku nedaleč od reke Tibere. Sprva so načrtovali taborišče, ki bi lahko sprejelo okoli 9000 vojnih ujetnikov. Dela so se začela julija 1942 in to na površini 11 hektarjev, katerim so potem dodali še 6 hektarov površin. Dela so potekala počasi in zgrajena sta bila dva predvidena sektorja od treh.

Prvi interniranci, sami moški, so prišli iz Gonarsa 7. oktobra 1942, ko je bilo zgrajenih le nekaj betonskih barak za osebje, internirance pa so namestili v šotore. V manjših je spalo 15 do 20 oseb, v večjih pa do 60. Po prvem transportu so sledili novi iz Raba, Gonarsa in drugih taborišč po Italiji. Konec oktobra 1942 je bilo v Renicciju 1300 internirancev, decembra istega leta pa skoraj 4000. Največ je bilo Slovencev, poleg njih pa tudi preceh Hrvatov in nekaj Črnogorcev. Stari so bili od 12 do 70 let. Življenjske razmere so bile neznosne. Življenje v prenatrpanih šotorih, huda zima in pomanjkanje hrane so pripeljali do infekcijskih bolezni in uši, ki so se jih znebili šele spomladi leta 1943. V tem prvem obdobju je od lakote in griže umrlo več kot 100 ljudi. Vodstvo taborišča, poveljeval mu je pehotni polkovnik Giuseppe Pistone, je internirance obravnavalo kot kriminalce in ne kot politične deportirance. Kar 70 so jih določili za talce, ki bi jih ustrelili v primeru neposlušnosti in splošnih nemirov.

Od konca januarja 1943 so se življenjske razmere začele izboljševati. Najbolj potrebni so dobili čevlje in kak kos obleke. Ker je taborišče Renicci Badoglieva vlada poleti 1943 ocenila kot posebej primerno, je tja prišlo z juga veliko italijanskih in tujih protifašistov. Med njimi tudi Jože Srebrnič, poslanec v italijanskem parlamentu in narodni heroj. Jugoslovanski interniranci so že prve mesece leta 1943 okrepili in razširili svojo tajno politično organizacijo. Po Mussolinijevemu padcu so interniranci zahtevali hitro osvoboditev. Napetost je naraščala po kapitulaciji 8. septembra 1943. Tisti večer so po taborišču odmevale partizanske in narodne pesmi. Italijanski stražarji so poslušali radio, ki je poročal, da je Italija kapitulirala. V zrak so metali puške in kape ter vpili »la guerra e finita«. Zapelo je celotno taborišče.

Popoldne 14. septembra so prišli na ogled v taborišče nemški vojaki. To je sprožilo zmešnjavo in pobege italijanskih vojakov. V kratkem so taborišče zapustili vsi, ki so lahko hodili. Veliko internirancev je odšlo proti Apeninom, kjer so se priključili partizanom. Drugo skupinov njej naj bi bilo 700 internirancev so Nemci zajeli, pripeljali nazaj v taborišče, od koder so jih nato poslali v nemška taborišča. Le redki so se prebili do doma in se pridružili partizanskim enotam.

V Renicciju je bilo zaprtih okoli 5000 Slovencev, več kot 100 jih je v taborišču tudi umrlo. Pokopani so bili na pokopališčih v Mecianu in Anghiariju. Njihove posmrtno ostanke so leta 1973 prenesli v kostnico v Sansepolcro, ki jo je v spomin njim in številnim drugim šadlim in umrlim Jugoslovanom v tem delu Italije postavila naša domovina Jugoslavija.

RAZSTAVA LOJZETA LOGARJA

Rojen 1944 v Mežici, umrl 2014 v Izoli. Študiral je na ALU v Ljubljani 1964-68, diplomiral pri prof. Maksimu Sedeju; grafično specialko je leta 1970 končal pri prof. Riku Debenjaku in prof. Marjanu Pogačniku. Leta 1974 se je kot štipendist DAAD izpopolnjeval v Zahodnem Berlinu. Do leta 1990 je delal kot svobodni umetnik, od tedaj pa do svoje smrti je poučeval na ALU v Ljubljani. Bil je soustanovitelj in prvi predsednik galerije Eurna v Ljubljani. Njegova dela so v številnih znamenitih zbirkah doma in po svetu. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja. Med njimi najpomembnejše domače: 1971 in 1974 odkupni nagradi na VI. in VII. razstavi jugoslovanske grafike v Zagrebu; 1985 odkupna nagrada na 16. mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani; 1987 odkupna nagrada mednarodne žirije na 17. mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani; 1987 nagrado Prešernovega sklada za slikarstvo in grafiko; 1994 Jakopičevo nagrado. Najpomembnejše tuje nagrade: 1979 premija na razstavi Pannonia 79 Eisenstadt; 1985 nagradni odkup na Evropskem bienalu grafike Baden-Baden; 1986 posebna nagrada na britanskem grafičnem bienalu Bradford; 1987 nagradni odkup na Bienalu Varna 87; nagradni odkup na razstavi Grafica Atlantica Reykjavik; 1992 priznanje za kakovost Taipei; 1993 3. nagrada na I. mednarodnem grafičnem bienalu Maastricht; Velika nagrada mednarodnega grafičnega bienala Győr; 1994 priznanje za kakovost Taipei; 1998 Prva nagrada (exequo) na mednarodnem grafičnem bienalu Sofija. Posebno priznanje za njegovo ustvarjalno delo in vsestransko prizadevanje za razvoj Radencev je prejel leta 2006, ko je postal častni občan Občine Radenci.

Akademski slikar in grafik Lojze Logar je najpomembnejši predstavnik pop arta v Sloveniji. Dela, nastala od končane akademije za likovno umetnost v Ljubljani leta 1968, do prerane smrti leta 2014, kažejo miselno koncentracijo ustvarjalnega likovnega nastopa in osebno naravnost k drugačnemu. V likovnem izrazu Lojzeta Logarja se prepletajo in tvorno dopolnjujejo različne grafične, risarske, fotografske in slikarske tehnike. Slikarjeva intelektualna sposobnost zajetja senzacije časa in aktualnosti trenutka, se kaže v samosvojih odzivih slogovnih premen pop arta, ekspresivne figuralike, konceptualizma in nove podobe. V reflektivnem odnosu s kritično in ironično naravnostjo ter odmaknjenostjo do pri nas udomačenih oblik, je vedno odpiral nova področja dojemljivosti likovne umetnosti.

Izbor razstavljenih del zajema opuse črnih figuralnih slik, Davidovih vrtov in Sarcophag (U.S.). V prvih je opazna konstrukcija geometriziranih ravnin ploskih oblik trikotnika, pravokotnika, trapezoida in romboida, polnih pop artovske ikonografije s fotografskimi podobami serijskega izdelka ženskih obrazov in postav. Davidovi vrtovi predstavljajo vrhunec spontanega, iz notranjosti izvirajočega barvnega izbruha, ki je spodbujevalec čutnega in erotično učinkujočega slikarskega telesa. S poudarjeno, ekspresionistično učinkujočo barvno interpretacijo tematsko mikavnih vsebin, ki niso več pomensko enoplastne, intenzivira zapise življenjskega utripa in občutenja erotičnega naboja seksualne vznemirljivosti. Opus Sarcophag (U.S.) je nastajal v dobrem desetletju iztekajočega se slikarjevega življenja. V njem je sintetiziral metaforične koničaste, nazobčane v zaporedja trakov in ploskev ujete konstruktivne, prostorsko učinkujoče forme. Dela so plod Logarjeve konceptualne ikonografije mnogo plastnih pomenskih in smiselnih vsebin, doživetij in izpovedi vezanih na katastrofalno uničenje poslovnih zgradb »dvojčkov« v New Yorku in posebljeno občutenje minevanja fizičnega in duhovnega.

mag. Franc Obal, umet. zgodovinar

